

gické, ale také ve vnitřním traktování Skovorodova díla jako univerzálně východoslovanského na straně jedné, nebo vysloveně až extrémně národního na straně druhé. I když se zde přikláním spíše k variantě obecně kosmopolitní, myslím, že by neměla zcela zastiňovat to, co se ve Skovorodovi také najde: utváření národního celku a specificky národního postoje; ten se za kulisami náboženského a vědeckého univerzalizmu rýsuje již zcela zřetelně.

Ivo Pospíšil

TERMÍN A/ALEBO METAFORA?

Vladimír Biloveský: *Termín a/alebo metafora*, Filologická fakulta Univerzity Mateja Bela, Banská Bystrica 2005, 144 s.

Publikácia so zaujímavým názvom *Termín a/alebo metafora* predstavuje na Slovensku vôbec prvý pokus zmapovať problematiku prekladu neumeleckých textov s umeleckými prvkami. Autor pútavým spôsobom približuje vlastné výsledky výskumu použitia termínov a metafor v prekladoch z oblasti prírodných aj humanitných vied. Prelomové zmeny v rozvoji ľudskej spoločnosti ovplyvňujúce všetky oblasti nášho života spôsobili aj zmenu interpretácie výsledkov výskumov a formy ich prezentácie. Podotýkame, že v slovenskom kultúrnom prostredí sa formy prezentácie vedeckých bádani začali odlišovať až koncom 70. rokov 20. storočia, a to práve s cieľom priblížiť zaujímavé vedecké výskumy širokej laickej verejnosti. Je zrejme, že v posledných rokoch je podobná literatúra populárno-vedeckého žánru značne rozšírená na našich knižných pulkoch.

Autor rozčlenil monografiu na úvod, teoretickú časť, analytickú časť a záver. V teoreticky orientovaných kapitolách *Komunikácia ako preklad, preklad ako komunikácia, K stavu skúmanej problematiky v slovenskej translatológii, Text a štýl, Interpretácia textu a jej miesto v procese prekladu* špecifikuje základné teoretické východiská analýzy troch vybraných originálov a ich slovenských pretlmočení, konkrétne *Myth and Meaning* – Mýtus a význam Clauda Lévi-Straussa, *The Last Three Minutes* – Posledné tri minúty Paula C. W. Daviesa a *The Universe in a Nutshell* – Vesmír v orechovej škrupinke Stephena W. Hawkinga. Venuje pozornosť doterajším poznatkom o odbornom preklade v slovenskom a českom kultúrnom priestore. Do popredia vystupuje preklad ako komunikačná aktivita z pohľadu súčasných slovenských aj svetových teórií. Najobsiahlejšou kapitolou teoretickej časti je *Text a štýl*, ktorá reflektuje text a štýl so zreteľom na umelecký, odborný a esejistický štýl. Autor sa venuje daným štýlom z pohľadu rôznych prístupov ku klasifikácii v slovenskom a anglofónnom kultúrnom priestore a uvažuje o ich možnej vzájomnej ekvivalencii.

V analytickej časti publikácie *Analýzy podoby originálov a prekladov vybraných textov* autor analyzuje už menované texty. Vhodne sa opiera o teoretické východiská, ktoré priblížil v predchádzajúcich kapitolách, pričom uplatňuje, ako sám podotýka, „mistríkovské“ vnímanie štýlov a interpretačnú koncepciu Kabinetu literárnej komunikácie a experimentálnej metodiky v Nitre, ako aj koncepciu J. Košku. Analýza textov čitateľovi iba potvrdzuje, že ovládanie východiskového a cieľového jazyka je veľmi dôležité, ale prekladateľ musí byť schopný tvorivo interpretovať pôvodinu do slovenčiny a použiť aj využiť pritom všetky relevantné jazykové prostriedky. Možno konštatovať, že slovenská odborná translatologická verejnosť, študenti translatológie a vysokoškolskí učitelia dostávajú v podobe publikácie *Termín a/alebo metafora* do rúk vynikajúcu pomôcku, ktorá je jasná a konkrétna. Paralelné anglické a slovenské texty a ich analytické štúdie z hľadiska štýlov ponúkajú konkrétne, zrejme riešenie úloh a situácií. Na Slovensku absentuje práve takýto druh odbornej literatúry. Azda táto monografia inšpiruje vedcov a vysokoškolských pedagógov k produkcii literatúry tohto typu. Veď preklad je veda a umenie zároveň a prekladateľ na ceste od originálu k prekladu „narazí“ na množstvo problémov, ktoré by stálo za to spracovať aj podobným spôsobom.

Kamila Brtková